ראש השנה

א. כתב רבינו הזקן בסידורו ב„סדר תקיעות": „אחר קריאת התורה[1] יכין עצמו לתקוע בשופר ויאמר[2] קאַפּיטל זה [מזמור מז שבתהלים] ז' פעמים".

ובפשטות אומר כאן אדמו"ר הזקן ב' ענינים שונים: (א) „יכין עצמו לתקוע בשופר"; (ב) „יאמר קאפיטל זה ז' פעמים".

[ובפרט שמקורם של שני הענינים הוא בב' מקומות שונים, דמ"ש „אחר קריאת התורה יכין עצמו לתקוע בשופר" מקורו בפרי עץ חיים[3] ומשנת חסידים[4], וב־מקומות אלו לא הובא ע"ד אמירת מזמור מז; ואילו ענין אמירת מזמור מז מקורו בסידור האריז"ל[5], אבל שם (אף שהובאו הכוונות לתקיעת שופר) לא נמצא כלום ע"ד ההכנה לתק"ש — „אחר קריאת התו־רה יכין עצמו לתקוע בשופר"].

וצ"ע, מדוע סתם אדמו"ר הזקן „יכין עצמו לתקוע בשופר", מבלי לפרש אופן ההכנה.

והנה בפע"ח ומשנת חסידים שם מם־שיך „(יכין עצמו כו' לתקוע בשופר) לעורר הזיעה אנפין כו'", ומפרט הכוונה הכללית (ע"ד הסוד) של תק"ש, שמזה מובן, שההכנה („יכין עצמו") שייכת לכוונת דתק"ש, שצריך להכין את עצמו באופן שע"י תק"ש וכוונות שלו יתעורר הז"א כו'.

ואם הטעם שלא העתיק אדמו"ר הזקן כוונות תק"ש בסידור, הוא כמנהגו בסי־דורו בכלל שלא העתיק כוונות האריז"ל, לפי שאינם דבר השווה לכל נפש[6] — לא

---

1) לכאורה צ"ע מאי קמ"ל. ודוחק לומר ששולל בזה המנהג (הובא בברכ"י או"ח ר"ס תקפח, ועוד) שתוקעין בבוקר קודם התפלה, או ששולל סברא לתקוע קודם קה"ת מצד זריזין מקדימין כו' (אף שאין מקדימין אותה קודם התפלה — ראה תוס' ר"ה לב, ב) — שהרי „המנהג הפשוט" לתקוע אחר קה"ת (רמב"ם הל' שופר פ"ג ה"י. ובמגיד משנה שם „בכל העולם"). ובכל אופן, שלילת סברא זו אין מקומה בסידור.

וי"ל שמרמז על השייכות דתק"ש לענין מ"ת, כמ"ש הרס"ג (הובא באבודרהם) שזהו א' מהטעמים דתק"ש, לזכור קול השופר דמ"ת (וכפי שאומרים בפסוקי שופרות). וי"ל דזהו טעם המנהג (רמ"א (ואדה"ז) או"ח סתקפ"ה ס"א (ס"ג)) לתקוע „על הבימה במקום שקורין".

2) צ"ע, דמשמע שרק בעל התוקע אומרו, כהתחלת הלשון „יכין עצמו לתקוע בשופר ויאמר כו'"*, ובפרט שגבי אמירת שש הפסוקים מדייק „התוקע מתחיל וגם הקהל יאמרו כו'". והוא היפך הפשט לומר ד„יכין עצמו לתקוע בשופר" קאי גם על כאו"א מהשומעים!

*) משא"כ בסי' האריז"ל שליתא שם ההקדמה „יכין עצמו כו'", וגם הלשון שם „צריך לומר" (לא „ויאמר"), ואולי בדוחק יש לפרשו דקאי על כאו"א.

3) דפוס דובראוונא ריש שער השופר (שער כו) — כצויין ב„שער הכולל" דלקמן הערה 9. — ובדפוס קארעץ שנדפס צילום ממנו ליתא.

4) מס' ר"ה פ"ג מ"א. — ולהעיר, שלשון אדה"ז היא לשון המ"ח (משא"כ בפע"ח שם הוא בשינויים קלים).

5) להעיר ממס' סופרים (פי"ט ה"ב) „ובר"ה אומר כל העמים תקעו כף". אבל שם קאי על שיר של יום (ע"ד שיר הלוים בביהמ"ק) — ראה נחלת יעקב שם (ושם רפי"ח) — ולא בקשר עם תקיעת שופר.

6) ראה „שער הכולל" לאאזמו"ר בהקדמתו.

הו"ל להעתיק גם תחלת ל' הפע"ח ומ"ח „יכין עצמו": ואם ס"ל שגבי תק"ש הוי יוצא מן הכלל והכוונות דתק"ש שייכות לכל נפש[7], הו"ל להעתיק הכוונות (בכללות, עכ"פ) בפירוש (ע"ד שמצינו בהגדה של פסח, שהעתיק הכוונות דשפיכת היין באמירת המכות כו'[8]).

ב. והנה אאזמו"ר בספרו „שער הכולל" (על סידור אדה"ז)[9] פי', דמ"ש אדמו"ר הזקן „יכין עצמו לתקוע בשופר ויאמר כו'" — „ההכנה היא [בזה גופא] שיאמר זה המזמור ז' פעמים" [היינו שהו' (ד„ויאמר") היא ו' הפירוש]. כי טעם אמירת מזמור זה הוא לפי שעי"ז מהפכין מדת הדין למדת הרחמים (כמבואר בסידור האריז"ל שם, ומיוסד על דברי המדרש[10]), והיא פעולת תק"ש, כמבואר בפע"ח[11] שע"י השופר „מתעלין[12] ומתמתקין הדינים והגבורות דשם אלקים". ונמצא, שאמירת מזמור זה ז' פעמים היא מהכוונות דתק"ש.

וי"ש להוסיף ביאור בזה, בהקדם ענין כללי בשייכות לסידור אדמו"ר הזקן, דאף שקבע את נוסח התפלה ע"פ כוונות האריז"ל, שיהי' מדוייק כפי היוצא ע"פ קבלה (נוסף לזה שיהי' מכוון גם ע"פ הדקדוק והלשון)[13], מ"מ לא העתיק בסידורו הכוונות עצמן, לפי שאינו דבר השייך לכל נפש כנ"ל.

בכלל משמע, שענין הכוונות שייך רק ליחידי סגולה (היודעים לכוון כוונות אלו), אבל יותר נראה לומר, דזה גופא שאדמו"ר הזקן קבע נוסח התפלה (שהוא נוסח שווה לכל נפש) מכוון ע"פ כוונות האריז"ל, הוא לפי שע"י עצם התפלה בנוסח זה (גם ע"י אותם שאינם יודעים מענין הכוונות) נפעלים בפועל ההמשכות וכו' שבכוונות האריז"ל[14].

ומטעם זה גופא תיקן אדמו"ר הזקן נוסח תפלה המיוסד על כוונות האריז"ל, כדי שכל ישראל יהיו שייכים לענין כוונות אלו.

וי"ל שהוא ע"ד מ"ש אדמו"ר הזקן בהל' ת"ת שלו[15] לענין לימוד חלק הסוד

— וראה מג"א ר"ס צח (ובאלי' רבה שם סק"א). אבל להעיר, שאדה"ז לא הביאו בשולחנו שם.

7) ובפרט דמ"ש „יכין עצמו" קאי בפשטות על הבעל תוקע, והרי „ראוי ליתן לתוקע לצדיק והגון" (שו"ע אדה"ז או"ח סתקפ"ה ס"ג). ובס' האריז"ל (קול יעקב) „צריך להדר אחר תוקע היודע כוונות השייכים לתק"ש". וראה מטה אפרים שם. ולהעיר גם מפע"ח שם (ועוד) „סוד השופר צריך לידע מי הוא התוקע כו'".

ולהעיר שאדה"ז העתיק בסידורו ה„יהי רצון" (לבעל תוקע) קודם תקיעות (שמקורו בפע"ח (הנ"ל הערה 3) שם, וסידור האריז"ל במקומו). אלא שהביא ג"כ ה„יהי רצון" שאחרי תקיעות, שכל הקהל נוהגים לאומרו.

8) וראה שער הכולל פמ"ח ס"ק לג. הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים במקומו.

9) פמ"ג סק"א.

10) מדרש תהלים במקומו. ועוד. הובאו בשער הכולל שם.

11) שער השופר שם.

12) ל' שער הכולל שם.

13) ראה בכ"ז הסכמת המהרי"ל (אחי אדה"ז) לסידור אדה"ז (בסידור עם דא"ח הוצאת קה"ת — שכג, ב), הקדמת שער הכולל. ועוד.

14) כדמשמע ממ"ש כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (אגרות קודש שלו ח"א ע' יז־יח), דאין לומר שאדה"ז השמיט דברים הנמצאים בפע"ח כו' לפי שאינם שייכים רק ליודעים ועוסקים בחכמת הקבלה. ע"ש. ושם, ש„אפילו כולנו חכמים כולנו יודעים את הקבלה צריכים אנו להתפלל כמצווה עלינו בנוסח רבינו הגדול ז"ל, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע כו'".

15) פ"א ס"ד.

שבתורה, „שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כו' צריך לבוא בגלגול עד שישיג וידע כל מה שאפשר לנשמתו להשיג מידיעת התורה הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות", היינו שכל נפש צריכה לעסוק בהשגת סודות התורה — דמעין זה ואולי ביתר שאת הוא בענין כוונות התפלה ע"ד הסוד, שהן שייכות לכל נפש, אלא שרוב הצבור (שאין יודעים לכוין הכוונות בפועל) שייכים רק לה„נפעל", שע"י התפלה בנוסח זה נפעלים הענינים. וידועים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר[16], „ידוע ומקובל[17] . . אשר אלו שאין דעתם יפה לכוון מפני העדר הידיעה כו' מספיק שיכוונו כוונה כללית: להיות תפלתו נשמעת לפניו ית' עם כל הכוונות המבוארות בספרי קבלה".

ועד"ז הוא בענין הכוונות דתק"ש, שהן שייכות לכל נפש, אלא שפעולת הענינים — לרוב הציבור[18] (שאין יודעים לכוון כל הכוונות[19]) היא ע"י אמירת מזמור מז שבתהלים ז' פעמים.

ג. אבל קשה לפרש כן כוונת אדמו"ר הזקן, כי: (א) פשטות הלשון „יכין כו' ויאמר", משמע שהם ב' ענינים. (ב) ועיקר: כיון שלפי הנ"ל אין כאן הכנה מלבד אמירת מזמור מז ז' פעמים — לא הול"ל אלא העיקר בנוגע למעשה — „יאמר קאפיטיל זה ז' פעמים", ולמה הקדים להעתיק ממ"א „יכין עצמו"?

ואף את"ל שבלשון זו מודגש שע"י אמירת המזמור נפעל ענין הכוונות דתק"ש (כנ"ל) — למאי נפק"מ הדגשה זו בסידור השווה לכל נפש? והרי לא מצינו במקומות אחרים בסידור שאדמו"ר הזקן ירמז כיצד נפעלים הענינים שבכוונות, ורק קבע נוסח התפלה בהתאם לזה.

ומסתבר לומר, דמ"ש אדמו"ר הזקן בלשון סתמי „יכין עצמו", אין כוונתו להכנה השייכת לכוונות דתק"ש שבפע"ח ומשנת חסידים (שלא העתיקן בסידורו), אלא כפשטות הלשון, שהבעל תוקע צריך להכין את עצמו לתק"ש, וכמובא גם במטה אפרים[20] ע"ד המנהג לעשות „הכנה רבה" לתק"ש. ולא פירט אדמו"ר הזקן שום הכנה פרטית, כיון שאינו דבר השווה לכל נפש, דיש ריבוי אופנים שבכוחותם לעורר את האדם ולהכינו לתק"ש (וכפי שהובאו כמה מהם במטה אפרים שם), וכל חד וחד לפום שיעורא דילי' צריך להכין את עצמו לתק"ש.

ד. אלא שעדיין אין זה מתרץ השאלה — מדוע רק הכא גבי מצות תק"ש כ' אדה"ז שצריכים להכין את עצמו לקיום המצוה? והרי כל קיום כל מצוה כדבעי הוא כשזהו בכוונה הראוי' (דמצוה בלי כוונה היא כגוף בלי נשמה[21]), ומ"מ לא מצינו שאדה"ז יכתוב בסידורו גבי עוד מצות שהובאו בסידור (כמו ציצית, תפילין, נטילת לולב ועוד) שהאדם צריך להכין את עצמו קודם עשיית המצוה.

---

16) „היום יום" י"א אד"ר (והוא מאגרות קודש שלו ח"ג ע' קמד. ע"ש).

17) ראה גם של"ה מס' תמיד עניני תפלה (רנא, ב בהגה"ה ד"ה על חוט). ועוד.

18) כולל כמה מבעלי חוקע שאינם שייכים לכוין כוונות השופר ע"ד הסוד.

19) משא"כ אלה שיודעים לכוין, צריכים לכוין בפועל כדי שיפעלו כו' — ראה „היום יום" ב' תשרי (לענין אמירת אנא בכח קודם תק"ש). ולהעיר מאגרות קודש אדמו"ר האמצעי (ע' רסו-ז).

20) סי' תקפה.

21) תניא פל"ח (נ, א), ושם „תפלה או שאר ברכה", ולהלן שם (נא, א) „וכוונת המצות . . שהיא כנשמה לגוף".

לכאורה יש לבאר זה ע"פ מ"ש ה־רמב"ם[22], ד„אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו ישנים משנתכם כו' וחפשו במע־שיכם וחזרו בתשובה כו'", דלכאורה יש לדייק, אמאי הביא הרמב"ם דברי אגדה אלה בספר הי"ד שהוא ספר הלכה? ומש־מע לכאורה, ש„רמז" זה נוגע להלכה, דאין תקיעת שופר רק מצוה שבמעשה (שמיעת קול שופר) אלא גם מצוה שבלב, שקול השופר צריך לעורר את האדם לתשובה, ומבלי זה חסר בעצם קיום המצוה [וע"ד (ולא ממש) דברי הב"ח[23] הידועים לענין ציצית תפילין וסוכה, ש־קיום מצות אלו תלוי גם בכוונתן][24], ומהאי טעמא כ' אדה"ז שצריך להכין עצמו לתק"ש, כיון שבלי זה חסר בעצם קיום המצוה.

אבל דוחק לפרש כן, כי לא מצינו בספרי הפוסקים שבלי כוונה והתעוררות תשובה[25] חסר בקיום מצות תקיעת שופר, וגם ברמב"ם קשה לפרש כן, דא"כ הו"ל להביא ענין זה בהל' שופר. ומזה שהביאו רק בהל' תשובה ולא בהל' שופר מוכח שאין „רמז" זה חלק מקיום מצות שו־פר*[25].

ה. ויש לומר הביאור בזה, בהקדם תמי' כללית בסידור אדה"ז: בס' קבלה איתא שקודם כל מצוה צריכים לומר „לשם יחוד קוב"ה ושכינתי'"[26], ובכמה סידורים הובא נוסח זה לפני קיום כמה מצות. ומצינו בזה דבר פלא בסידור אדה"ז, שלא קבע לומר „לשם יחוד" לפני קיום מצוה (כפי שמצינו בהמצוות ש־הובאו בסידורו), אבל לאידך קבע לאומרו בכל יום בתפלה קודם ברוך שאמר.

ומבואר בזה[27], ד„אנחנו אומרים לשם יחוד קודם התפלה ויוצאים בזה על כל היום בקיום המצות כו'"[28].

אבל עדיין דורש ביאור: אם זוהי הנהגה השייכת לכל אדם, למה לא קבע לאומרו קודם עשיית כל מצוה, ואם אינו דבר השווה לכל נפש, אמאי קבעו לפני ברוך שאמר[29]?

וי"ל עפמשנ"ת לעיל (סעיף ב), דב־עצם ס"ל לאדה"ז שענין הכוונות (גם) ע"ד הסוד שייך לכל נפש, אלא שזהו רק בנוגע לה„נפעל", שלכל נפש ניתן הכח לפעול את הענינים וההמשכות המפו־

---

22) הל' תשובה פ"ג ה"ד.

23) לטאו"ח ס"ח, סתרכ"ה.

24) להעיר מל' הש"ס (ר"ה כח, ריש ע"ב) „אבל הכא זכרון תרועה כתיב", ובר"ח שם (וראה גם רמב"ן במלחמות שם, ועוד) „הכא בענין תקיעות כוונת הלב בעינן". ומשמע דענין הכוונה בתק"ש הוא יותר מהא דמצות בכלל צריכות כוונה.

25) משא"כ הכוונה לצאת י"ח — רמב"ם הל' *שופר פ"ב ה"ד. טושו"ע או"ח סתקפ"ט ס"ח. שו"ע* אדה"ז שם ס"ה ואילך.

*25) וראה לקו"ש ח"ד ע' 1355 בהערה.

26) כ"ה בלקו"ת ואתחנן ט, סע"א. ר"ה נה, ג. וראה פע"ח שער הזמירות ספ"ה. ס' הליקוטים ס"פ ראה. שער רוה"ק (בדפוס ירושלים, תער"ב — יב, ב). כסא מלך להקדמת ת"ז ד"ה ואי תימרון. ועוד — ראה הנסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' 59 פב הערה 60.

27) סה"מ תרנ"ז ע' קצח. ועד"ז בסה"מ עטר"ת ע' תקיח.

28) ולהעיר ממשנ"ת במ"א (לקו"ש שם ע' 1128 ואילך) בטעם שבכמה מצות א"צ כוונה, גם כוונה לצאת י"ח (ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ה סכ"ח. ועוד), כי הכוונה בתחילת היום „לעשות רצון אביך שבשמים" נמשכת על הפעולות דכל היום כולו. ע"ש.

29) וראה השקו"ט בשער הכולל פ"ו סק"ב.

רשים בכוונות המצות, אף שמעשה הכוונות אינו דבר השווה לכל נפש.

ועפ"ז נראה לומר עוד, שס"ל לאדה"ז שצריך אדם לומר "לשם יחוד" עכ"פ פעם אחת בכל יום, כדי לפעול "יחוד קוב"ה ושכינתי'" בקיום כל מצוה ומצוה במשך כל היום כולו. דאף שאינו דבר השווה לכל נפש לכוין "לשם יחוד כו'" בקיום כל מצוה ומצוה במשך כל היום כולו, מ"מ, בידו של כאו"א לכוין זה (עכ"פ כל חד וחד לפום שיעורא דילי'[30]) בשעת התפלה, ואמירה וכוונה זו בתחילת היום הוי פעולה נמשכת לכל הדברים הנעשים במשך יום זה, כנ"ל. ולכן קבע לאומרו בתפילת הבוקר, ובזה גופא, בתחילת התפלה, קודם ברוך שאמר.

ו. לפי הקדמה זו יש לבאר ג"כ שיטת אדה"ז בענין הכוונות לתק"ש:

מ"ש אדה"ז שצריך להכין את עצמו לתק"ש ולא די בשמיעת קול השופר ל-חוד, מובן, כי בסידור אדה"ז שנקבע ע"ד הסוד, נוגע ביותר ענין ההכנה והכוונה שבמצוות. אלא שכיון שזהו סידור השווה לכל נפש, לכן, גם בענין זה נקט אדה"ז דרך השווה לכל נפש, שלא חייב ענין ההכנה לפני כל מצוה ומצוה אלא רק לפני תקיעת שופר.

דכשם שהוא בנוגע לכל יום ויום, שאדה"ז קבע לומר "לשם יחוד" פ"א בתחילת היום, הפועל על כל היום כולו כנ"ל, מעין זה הוא לענין כללות השנה כולה, שבמצוה כללית זו דתקיעת שופר[31] שבתחילת השנה דרוש ענין ההכנה, ועי"ז נמשך ג"כ לכל השנה כולה.

דהנה מבואר בכ"מ, דתק"ש היא מצוה כללית הנוגעת לעבודת האדם במשך כל השנה כולה, דראש השנה נקרא "ראש" (ולא תחילת השנה) לפי שהוא כמו ראש המנהיג את הגוף כולו[32], וכך עבודת האדם במשך הזמן דראש השנה משפיעה על עבודתו במשך כל השנה כולה. ובזה גופא הרי "מצות היום בשופר"[33], שהיא היא המצוה (והעבודה) העיקרית דראש השנה. ולכן אף שענין הכוונה והכנה בכל מצוה אינו דבר השווה לכל נפש, מ"מ, גבי תקיעת שופר שהיא בגדר "ראש" לכל השנה כולה, צ"ל ההכנה בגלוי אצל כל ישראל[34].

ועפ"ז יש לפרש בעומק יותר לשון אדה"ז "יכין עצמו לתקוע בשופר", ולא פירט במה היא ההכנה — שאין זה רק לפי שזה תלוי בכל חד וחד לפום שיעורא דילי' (כנ"ל סעיף ג), אלא מפני שזהו בהתאם לתוכן העבודה דתקיעת שופר, שהיא העבודה הראשונה בתור "ראש" לעבודת האדם במשך כל השנה כולה. שתוכן "ראשית" זו היא — קבלת עול מלכות שמים, קבלת עול כללית[35], והיינו שאין עבודת היום רק קבלת החלטות טובות לשפר את עצמו בענינים פרטיים

---

30) להעיר מתניא פמ"א (נז, ב ואילך) "ואף שלהיות כוונה זו אמיתית כו' מ"מ יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו כו'". ע"ש.

31) ובפרט ע"פ המבואר בלקו"ת ר"ה שם, דההמשכה הכללית דר"ה על כל השנה וענין תק"ש שייך לכוונת "לשם יחוד כו'" שאומרים בכל מצוה. ע"ש.

32) ראה לקו"ת ר"ה רד"ה תקעו הא'. ועוד. עטרת ראש בתחלתו. ובכ"מ.

33) משנה ר"ה כו, ב.

34) אף שפשטות ל' אדה"ז קאי על הבעל תוקע (כנ"ל הערה 2), הרי מובן שגם כאו"א צריך להכין עצמו כו' (וראה מטה אפרים שם).

35) ראה סה"מ תש"ד ע' 5 ואילך. ובכ"מ.

בתורה עבודה וגמ"ח, אלא היא מסירה כללית לה' מעומק הנפש.

וזהו מ"ש אדה"ז „יכין עצמו לתקוע בשופר" ולא כ' שום ענין פרטי, כי זהו כל התוכן דתקיעת שופר, הכנה כללית לעבודת השם במשך כל השנה כולה של מעלה מפרטים.

(משיחת ש"פ האזינו תשל"א)

לקוטי שיחות

•

ביאורים
בלקוטי לוי"צ
על אגרת התשובה

אגרת התשובה*

א. באגרת התשובה פ"ד מבאר אדמו"ר הזקן, שמ"ש[1] „כי חלק הוי' עמו" היינו שבנ"י הם „חלק משם הוי' ב"ה"[2] — דכמו שיש ד' אותיות בשם הוי', שהם היו"ד ספירות ש„נכללות ונרמזות בשם הוי' ב"ה"[3], כך יש דוגמת ד' אותיות אלו בכל נפש מישראל — ומבאר בפרטיות איך נכללות ונרמזות היו"ד ספירות בד' אותיות השם:

„היו"ד שהיא בחי' נקודה לבד מרמזת לחכמתו ית' . . ואחר שבאה [הנקודה] לבחי' התפשטות וגילוי ההשגה וההבנה לעלמין סתימין נכללת ונרמזת באות ה"א שיש לה בחי' התפשטות לרוחב המורה ומרמז על הרחבת הביאור וההבנה וגם לאורך המורה על בחי' ההמשכה וההשפעה מלמעלה למטה לעלמין סתימין. ואח"כ כשנמשכת המשכה והשפעה זו יותר למטה לעלמין דאתגליין, וכמו האדם שרוצה לגלות חכמתו לאחרים ע"י דיבורו עד"מ, נכללת ונרמזת המשכה זו באותיות ו"ה, כי הוי"ו מורה על ההמשכה מלמעלה למטה, וגם המשכה זו היא ע"י מדת חסדו וטובו ושאר מדותיו הקדושות הנכללות בדרך כלל במספר שש . . (ו)מדת מלכותו ית' נקרא בשם דבר ה' . . ונכללת ונרמזת באות ה"א אחרונה כו'" [ואח"כ מפרש דוגמתן בנפש האדם, כדלקמן].

ומבאר אאמו"ר בהערותיו לתניא[4], דמ"ש אדה"ז (בביאור ההמשכה הנרמזת באות וי"ו דשם הוי') „חסדו וטובו" — „נקט ב' לשונות, חסד וטוב, הוא ההתחלה והסוף דהששה מדות, שהתחלתן חסד וסופן יסוד הנק' טוב"[5]. כלומר: אין הכוונה בתיבת „וטובו", כדמשמע בפשטות, שזהו חלק ופרט במדת החסד, אלא „טוב" קאי על מדת היסוד, „הסוף דהששה מדות".

ולכאורה צריך להבין: אמאי נחית אדה"ז לפרט מדת היסוד בפ"ע, ולא הסתפק בזה שהיא נכללת ב„שאר מדותיו הקדושות"?

זה שמפרט „מדת חסדו" (ולא כתב סתם „המשכה זו היא ע"י מדותיו הקדושות"), יש לבאר בפשטות, שנקט המדה הראשונה[6] [וע"ד שמצינו לעיל בשער היחוד והאמונה[7], כשמדבר ע"ד המשכת

1) האזינו לב, ט.
2) ל' אדה"ז שם (צג, סע"ב).
3) שם צד, ריש ע"ב ואילך.

*) ביאורים בלקוטי לוי"צ על אגה"ק. הביאורים על חמשה קטעים הראשונים שבלקוטי לוי"צ נדפסו בלקו"ש חי"ט ע' 391 ואילך, ולשלימות הענין נדפסו גם להלן בההוספות (בתרגום ללה"ק). המו"ל.

4) לקוטי לוי"צ על תניא — ריש ע' ל.
5) „כמ"ש (ישעי' ג, י) אמרו צדיק כי טוב וצדיק הוא יסוד" (לקוטי לוי"צ שם. ומסיים: „בקר דאברהם ובקר דיוסף בזוה"ק פ' בלק דר"ד ועיין כביאורי הזהר שם" (לאדמו"ר האמצעי — קט, א ואילך). — וראה לקמן הערה 30).
6) והרי אח"כ מעתיק (בפירוש) מהפסוק רק „לך הוי' הגדולה" (שכנגד חסד) והשאר מרמז ב„וכו'".
7) פ"ז (פד, סע"א).